

Vlechtbulletin

December 2018

Nr. 57

Hazelaarmand, Frans Mallants, België

Colofon

Doelstelling: De vereniging behartigt de belangen van vlechters die met diverse materialen werken. Uitgangspunt is het behouden en bevorderen van ambachtelijk en vernieuwend vlechten in de breedste zin van het woord.

Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Friesland onder nr. 01106099

Bestuur van de Vereniging Van Vlechters:

Voorzitter: Willem de Ridder, Kamperweg 4, 6598 MJ Heijen, 0485-325561

Secretariaat: Ellen Meuleman, Molenweg 54, 6871 XC Renkum
06-11081156 alchemilla@live.nl

Penningmeester Wim Vogelpoel, Hoefslagstraat 2 6651 CT Druten
0487-514249 jokwim@xs4all.nl

Overige bestuursleden: Mieke Langenhuizen, Ingrid Reinhoud, Judith Schuiter
en Ineke van der Sommen

Het lidmaatschap van de Vereniging van Vlechters staat open voor iedereen met belangstelling voor vlechten. De contributie wordt jaarlijks voor 1 februari voldaan en bedraagt € 25,-. Nieuwe leden betalen naar rato van het resterende jaar. Bij voorkeur via een automatische overschrijving op bankrekening:

IBAN: NL 81 RABO 038 38 37 200 t.n.v. Vereniging van Vlechters

Leden buitenland: IBAN nummer: NL 81 RABO 038 38 37 200 BIC code: RABONL2U

Opzegging en wijzigingen van het lidmaatschap doorgeven bij:

de ledenadministratie: Gerrie Mateussen, tel: 040-2450519

of email: j.mateussen1@chello.nl

Opzegging gaat in per 1-1 van het eerstvolgende jaar.

Als kleine vereniging met weinig middelen stellen wij donaties zeer op prijs.

Logo van de vereniging kan door leden opgevraagd worden bij het secretariaat.

Bulletinredactie: Mieke Langenhuizen, Binnenweg 8, 5502 AN Veldhoven

Tel.: 06-21828312 mieke@wilgennest.nl

Vormgeving omslag: Mathijs Langenhuizen www.mathijslangenhuizen.nl

Advertenties worden overzichtelijk bij elkaar geplaatst. Kosten: 1/4 pagina € 15,-, 1/2 pagina €30,- en 1 pagina € 60,- Bij plaatsing in vier opeenvolgende nummers 10% korting.

Het Vlechtbulletin ISSN: 1574-5740 - veertiende jaargang: 2018

Uitgave Vereniging van Vlechters. Verschijnt 4 maal per jaar

Oplage 270 - losse nummers € 1,50 exclusief verzendkosten

Extra exemplaren voor cursusleiders € 1,00 exclusief verzendkosten

Het volgende nummer verschijnt maart 2019.

Kopij inleveren voor 15-02-2019

Website: www.vlechters.nl

Inhoudsopgave

Van de redactie		Pag. 4
Van het bestuur		Pag. 4
Contributie Vereniging van vlechters voor het jaar 2019		Pag. 5
Verhuizing of nieuwe provider?		Pag. 5
Vereniging van Vlechters 15-jarig bestaan		Pag. 6
Nieuwe bestuursleden	van de voorzitter	Pag. 6
Weave along (2)	Willem de Ridder	Pag.7
Ledendag 2018	Corry Hansen	Pag.8
Zundertse stoelenmatterhad expositie in het Openlucht Museum in Arnhem	Rien Stuijts	Pag.11
Een archeologische fuik	Corry Hansen	Pag.13
Mandwerk uit de oudheid	Redactie	Pag.15
Over de omslag	Redactie	Pag.16
Beschrijving Buizerd of roofvogelnest	Piet Ermens	Pag.18
Vlechtersdagen Openlucht Museum Eynderhoof	Carla van den Nouland	Pag.19
Het bloed kruipt waar het niet gaan kan	Rien Stuijts	Pag.22
Boekbespreking: Basketry and the art of willow	Willem de Ridder	Pag.25
Activiteitenkalender		Pag.26
Cursusleiders		Pag.27

Gezien in Vallabregues, Frankrijk 2008

Van de redactie

Het laatste Bulletin van dit jaar staat weer vol met allerlei wetenswaardigheden. Er is weer veel gebeurd sinds het vorige Bulletin en er is weer veel op komst voor het nieuwe jaar.

In september 2019 zijn we al weer 15 jaar verder sinds de oprichting van de Vereniging van Vlechters en dat moet natuurlijk gevierd worden. Veel werk moet er weer verricht worden en daar hebben we natuurlijk jullie hulp bij

nodig. Denk maar vast eens na over hoe u daar graag aan mee zou kunnen en willen helpen en laat ons dat gerust weten.

Verder hebben we mooie artikelen over strovlechten, randen maken en een archeologische fuik, een heuse boekbespreking en nog veel meer. De redactie hoopt dat u er weer van geniet en dat u leuke artikelen en foto's in blijft sturen.

Van het Bestuur

2018 is alweer bijna voorbij.

Het vierde en laatste Bulletin van dit jaar ligt voor U.

Bestuurlijk gezien is het een goed jaar geweest. We raken goed op elkaar ingespeeld, de ledendagen worden boven verwachting druk bezocht en we ontvangen vele aardige reacties hierop. Het ledenaantal is vrij stabiel gebleven al baart ons de stagnerende verjonging van de Vereniging wel enige zorgen. Het vlechten is en blijft een tijdrovende aangelegenheid en tijd in overvloed hebben lijkt iets wat dateert uit een ver, ver verleden.

Helaas. Al is dat natuurlijk ook relatief. Als iets goed draait dan krijg je er ook plezier van en speelt tijd een andere rol. Zo meteen kom ik hier nog op terug.

Volgend jaar bestaat de Vereniging van Vlechters alweer 15 jaar. We gaan op zaterdag 13 April 2019 dit feestelijk met elkaar vieren op de Algemene Ledenvergadering. De tweede ledendag van het jaar, medio oktober, komt te vervallen en hiervoor in de

Willem de Ridder

plaats komt er in september een weekend durend Vlechtfestival. We zijn nog in onderhandeling met een schitterende locatie, zodra we een definitieve toezegging hebben laten we dat per ommekeer weten. Wel kan ieder van de leden van de VvV alvast bij zichzelf te rade gaan of en waarmee zij zich dat weekend willen presenteren.

2019 wordt ook spannend wat betreft het in de lucht –Cloud- krijgen van de nieuwe Website. Degenen die zich hier mee bezig houden, die hebben echt iets met de tijd uiteen te zetten de komende maanden.

Een andere uitdaging volgend jaar voor het bestuur en de Vereniging is om weer nieuwe bestuursleden te vinden, om in te stromen. In 2019 en 2020 zijn voor drie bestuursleden de termijnen verstreken en moeten zij dus het Bestuur verlaten. Opvolging is gewenst. Verderop in het Bulletin wordt dit onderwerp nog aangetipt. Het Bestuur wil iedereen van de Vereniging van Vlechters een goede Kersttijd toewensen en een inspirerend Nieuw Vlechtjaar.

Contributie Vereniging Van Vlechters voor het jaar 2019.

In onze ledenlijst staan de adresgegevens van ca. 235 leden. Helaas ontbreekt er van een aantal het juiste e-mailadres. Om het werk van de penningmeester te verlichten en vooral kosten te besparen voeren wij het volgende contributiebeleid:

Wij sturen op 15 december een testmail naar onze leden. Als u die niet ontvangen heeft dan missen wij uw juiste e-mailadres. U kunt de ontbrekende gegevens sturen naar onze ledenadministratie, Zie Colofoon.

Wij vragen in dit vlechtbulletin om uw contributie voor het nieuwe jaar in januari 2019 aan ons te betalen met vermelding van uw lidnummer. Dat nummer staat op het adres-etiket van uw vlechtbulletin. Lidnummer vergeten? Vraag het op bij de penningmeester of bij de ledenadministratie, zie Colofoon.

Let op! : wij sturen u begin februari 2019 alleen nog een herinnering per e-mail. Als U dan niet vóór 28 februari 2019 heeft betaald wordt U verwijderd als lid.

Noteer na ontvangst van Vlechtbulletin 57 in uw agenda: Contributie 2019 à € 25,- voldoen. Wij gaan niet over op automatische incasso/acceptgiro's en porto i.v.m. oplopende kosten.

Heeft u een kwitantie nodig voor uw administratie dan kunt u deze aanvragen per mail bij de penningmeester. Na betaling van uw contributie ontvangt u de kwitantie per mail.

Verhuizing of nieuwe provider?

Zoals onze penningmeester al aangeeft ontbreken er de nodige adres- en emailgegevens die van belang zijn om goed contact met u te kunnen onderhouden.

Daarom verzoeken wij u om, als u verhuisd bent of een nieuw

e-mailadres heeft deze gegevens zo spoedig mogelijk aan ons door te geven.

Het zou jammer zijn als u al het nieuws over onze mooie vereniging mis zou lopen. Wij gaan zorgvuldig met uw gegevens om.

VERENIGING VAN VLECHTERS – 15 jarig bestaan !

Het eerste feestmoment voor het komende jaar 2019 zal zijn de:

Voorjaars Ledendag op zaterdag 13 april.

Deze keer in het mooie land van Maas & Waal n.l. : in het kleine stadje Batenburg aan de rivier 'De Maas'.

Plaats : Bentheimer Vakwerk Schuur.

Bezoekadres : Kasteelse Allee 1 – 6634AH Batenburg.

De Bentheimer Schuur is goed toegankelijk voor minder validen en heeft een ruime parkeer gelegenheid.

Er is al hard gewerkt om een mooi dagprogramma samen te stellen.

Dat zal gepubliceerd worden in het Februari nummer van het Vlechtbulletin

Noteer het alvast in je agenda en laat je verrassen door ons.

Zo hopen we door de rest van het jaar nog meer evenementen te organiseren. Voor september zijn we

inmiddels druk met het Vlechtfestival bezig. U weet hoe leuk het in Enkhuizen in het Zuiderzee Museum was. We hebben dus straks weer mensen nodig die de kramen gaan vullen en die workshopjes en demonstraties gaan geven. Ook wordt er gekeken naar de mogelijkheid om tussendoor nog meer voor u te organiseren. Het is tenslotte een **Feestjaar!**

Nieuwe Bestuursleden

van de voorzitter

Het **Bestuur** vormen van een van de kleinste en meest solistische **Vereeniging van Nederland en België** is best wel **Spannend**.

Toch heeft tot op heden iedereen het **Overleefd**.

Het is ook niet zo dat je ineens alles moet **Weten**. Want dat is namelijk het mooie, **Niet** het hele Bestuur treedt tegelijk af, maar ieder jaar of om het jaar een of twee bestuursleden zodat er altijd **Ervaring** aanwezig blijft.

Het bestuur bestaat maar liefst uit **Zeven leden**. Op een totaal van ca.

235 leden van de **Vereeniging** van **Vlechts** zou bijna iedereen een keer de mogelijkheid moeten grijpen om een keertje in te stappen. Let op: na drie jaar kun je er alweer **Uitstappen**. Met zeven bestuursleden **Versterk** je elkaar. Het bestuur kent tenminste 2 specifieke functies en dat zijn die van de **Secretaris** en **Penningmeester**. Een criterium voor de **Secretaris** is dat ie punctuele eigenschappen moet hebben en het criterium voor de **Penningmeester** is dat ie verstand van boekhouden heeft.

De overige **Bestuursleden** en **Voorzitter** zetten hun eigen kwaliteiten in voor de **Vereniging** en ook dat is best wel hard Werken.

Om drempelvrees, om toe te treden tot het **Bestuur** van de **Vereniging** van **Vlechters** wat te verlagen, volgen hier wat **Verzachtende Omstandigheden**:
-Tijdens de **Bestuursvergadering** is er altijd een heerlijke lunch.

- Alle reiskosten, excl. reistijd, worden vergoed.

- Er wordt slechts 4 keer per jaar op locatie vergaderd. max. 4 uur per keer.

- tussentijds bij **Hoge Nood** wordt er

een **Skype** vergadering ingelast. U kunt ook met een telefoont mee luisteren als de **Skype** verbinding niet lukt.

- Eigenlijk is het altijd gezellig !

- En je ervaart het, ook achteraf, nooit als **Tijdsverspilling**.

De belangrijkste voorwaarde echter om toe te treden tot het bestuur van de vereniging van vlechters is dat je het vlechten met wilg, bies, stro of ander materiaal een warm hart toe draagt.

Vragen of interesse, alle bestuursleden kunnen die beantwoorden. So come and join us. (dus kom en doe met ons mee).

Weave Along (2), vervolg april 2019

Willem de ridder

Op de afgelopen najaars-bijeenkomst in de Betuwe waren we met zijn allen denk ik, wel verrast door het grote aantal oogstmanden welke waren meegekomen in het kader van de 'Weave Along'.

Achteraf gezien hebben we er misschien iets te weinig waarachtige aandacht aan besteed, maar de presentatie van alle meegebrachte manden bij de entree van het museum, zag er fantastisch uit.

En bracht ons natuurlijk weer gelijk op allerlei nieuwe ideeën! Maar om te beginnen willen we iedereen heel erg bedanken voor hun meegenomen werk !

Voor de volgende keer hebben we afgesproken dat het thema van de Weave Along wordt : de Vis-Mand.

De vis-mand is in deze tijd alles behalve een veel gevraagd vlecht-object maar daarom niet minder een uitdaging om te maken. Ook dit keer

hoeft niemand zich te beperken tot louter een vismand, ook fuiken of andere aanverwante gevlochten vis(serie)artikelen kunnen worden meegenomen. In het vlechtboek van Piet-Hein Spierings zijn meerdere voorbeelden van vismanden beschreven, maar is toch slechts een greep uit het totale spectrum 'vismanden'.

Ledendag 2018

Corry Hansen

Op zaterdag 13 oktober was het zover, onze najaars-ledendag werd georganiseerd door het bestuur en de plek was het Streekmuseum Baron van Brakell in Ommeren. Dat ligt bij Kesteren en Ingen in de Betuwe. Dit streekmuseum ligt op het landgoed Den Eng en omvat eigenlijk 3 aparte musea ineen, nl. van de streek-geschiedenis, van wonen en werken in de Betuwe en van boerenwagens in het rivierengebied. Tegen tien uur waren er al aardig wat leden aanwezig en we werden hartelijk verwelkomd met koffie en appeltaart. Zoals door het bestuur gevraagd, waren ook meerdere leden met manden binnengekomen en na verloop van tijd stonden in de hal van het museum een aantal oogstmanden in allerlei vormen en maten. Zelfs verschillende manden met heerlijke appels erin, die aan het eind van de dag gretig aftrek vonden.

Om kwart voor elf opende onze voorzitter Willem de Ridder de dag en heette iedereen van harte welkom. Hij memoreerde aan het feit dat wij als vlechtvereniging volgend jaar 15 jaar bestaan en het bestuur wil daarom volgend najaar weer een mooi vlechtfestival organiseren. Er wordt op

dit moment naarstig gezocht naar een goede locatie, waar genoeg binnenruimte is voor de leden, maar ook buiten en in omringende gebouwen genoeg ruimte is voor activiteiten, workshops, demonstraties en verkoop. Hierbij vroeg hij of alle

leden daarover willen nadenken en suggesties voor locaties willen doorgeven aan het bestuur. Het is kort dag, om voor over een jaar alles te plannen en te regelen.

Vervolgens wilde hij namens de redactie van het bulletin graag veel reacties en bijdragen van de leden ontvangen, ook al is het maar een foto met een kort berichtje, of een bijzondere opdracht of model mand. Alles is welkom want het bulletin moet 4 maal per jaar gevuld worden en dat kan de redactie niet alleen. Omdat de website niet goed werkt en de mail verzonden aan het secretariaat en de redactie niet aankomt, benadrukt hij deze mailadressen niet meer te gebruiken. In het bulletin staan de vervangende emailadressen vermeld. Bijdragen voor het bulletin graag verzenden naar mieke@wilgennest.nl. Hierna kondigde hij aan dat na de lunch, een korte uitleg gegeven zal

worden door Timo van Tilburg over het maken van de nieuwe website voor onze vereniging.

Daarna was het tijd voor een korte uitleg over het museum van twee gidsen die als vrijwilliger in het museum werken. Ook werd een film gedraaid over het leven van Baron van Brakell, zijn vrouw Albertina en zijn vele activiteiten zoals zijn landbouwkundige experimenten en zijn publicaties op het gebied van landbouw.

Hierna ging men in groepjes door het museum waar deskundige uitleg werd gegeven over allerlei werktuigen, prachtige koetsen en veel gebruiksvoorwerpen.

Na de rondleiding stonden veel leden nog bij de sortering oogstmanden en bekeken de vormen en vlechttechnieken. Om kwart voor een werd het tijd voor de lunch, die prima was verzorgd en waarbij we nog gelegenheid hadden om met elkaar bij te praten, voordat het tijd werd om de programmeur van onze nieuwe website aan te kondigen. Dhr. Timo van Tilburg wilde graag kennis maken

met zijn doelgroep. Hij legde uit dat er ook ruimte komt voor de leden om zelf nieuws en stukjes te plaatsen, zodat het een levendige website gaat worden.

Het was deze zaterdag heel mooi weer, dus om twee uur werd het tijd voor ons (buiten) middagprogramma, waarbij we het een en ander zelf uitprobeerden. Willem de Ridder had een klein mandje gemaakt voor één appel, die kon worden nagemaakt. Of

men kon bij Mieke Langenhuizen een mandje maken op een kistje gestoken, met behulp van de rammelaartechniek.

Ook konden randen worden uitgetroefd, zoals de dubbele rand, of de vlechtrand.

En Ton Kooiman had een buste meegenomen als paspop, gemaakt van pitriet. Deze maakt hij na, met gebruik van mallen en hij had veel belangstelling van leden, die heerlijk ontspannen het werk volgden.

We kregen tijdens het werk nog een drankje aangeboden namens de vereniging die ons goed smaakte. En we genoten van het weer, de leuke locatie en de gezellige sfeer.

Tijdens de sluiting wilde Rien Stuijts nog graag iets meedelen. Hieronder leest u een samenvatting hiervan zoals vermeld staat op zijn website.

Begin september heeft het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN) het Ambachten lab in het leven geroepen. KIEN is gevestigd in het Openlucht Museum in Arnhem. Rien Stuijts (stoelenmatter, Zundert) gaat samen met Kees Heurkens (studio Yksi, Eindhoven), Marrigje van der Dragt (stoelenmatter in opleiding) en Maarten Strang (ontwerper, Arnhem) de mogelijkheden van zijn techniek en vaardigheden onderzoeken. Volg de ontwikkelingen

op de pagina Ambachten Lab Stoelenmatten. Hier worden elke week nieuwe filmpjes over dit Lab geplaatst. In een korte periode van 6 tot 8 weken proberen zij gezamenlijk te ontdekken wat de mogelijkheden en niet te vergeten de onmogelijkheden zijn op het gebied van stoelenmatten. Alle 4 staan ze open voor elkaars inzichten en hopen in deze periode meer inzicht te verkrijgen in elkaars ideeën .

Hierna sloot de voorzitter onze dag, bedankte ons voor onze komst en wenste ons een goede terugreis. Het was weer een gezellige en geslaagde contactdag en ik hoop volgend jaar met ons 15 jarig bestaan in het najaar, veel leden te ontmoeten!

Zundertse Stoelenmatter had expositie in het Open Lucht Museum Arnhem.

Rien Stuijts

2 Maanden lang stond het ambacht stoelenmatten centraal in het Ambachtenlab.

Het Ambachtenlab wordt georganiseerd door het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland met als doel tot nieuwe inzichten, technieken en innovaties te komen bij allerlei ambachten. Omdat KIEN de plaatsingen regelt op de lijst van Immaterieel Erfgoed in Nederland en Rien Stuijts als eerste stoelenmatter in Nederland op deze lijst staat werd hij hiervoor als eerste ambachtsman samen met zijn stagiaire uitgenodigd.

Voor dit experiment worden ambachtslieden, kunstenaars, studenten, ontwerpers e.d. samengebracht in het OLM te Arnhem. Het allereerste ambacht was dus stoelenmatten met als voortrekker Rien Stuijts uit Zundert. Hij nam deel aan dit project samen dus met zijn stagiaire Marringje van der Dragt, Kees Heurkens en Maarten Strang, de twee ontwerpers. Ook was er een filmploeg aanwezig en werd het hele proces door een fotograaf vastgelegd. Rien: Ik vond het een verademing om op een hele andere manier bezig te zijn met het ambacht. Het gaf me een

andere kijk op het vak van stoelenmatter en de mogelijkheden en onmogelijkheden van het werken met de diverse materialen. De onderlinge band was erg goed, iedereen had vertrouwen in elkaar. De ontwerpers leerden het materiaal kennen tijdens de tweede sessie bij Rien in zijn werkplaats in Zundert. En na een paar keer had je al niet meer in de gaten dat je gefilmd werd.

Een keer per week werkten zij in de houtschuur op het terrein van het OLM in alle afzondering om zo ongestoord te kunnen experimenteren met pitriet, biezen, zeegras en andere niet gebruikelijke vlechtmaterialen. Na enkele sessies kwam het project pas goed op gang en werden de eerste probeersels zichtbaar. Maarten had het idee geopperd om ieder twee willekeurige objecten mee te laten brengen. Rien had, hoe kan het ook anders, twee oude stoelen meegenomen en Marrigje een kapotte gieter en afwasteiltje. Kees bracht een spijkerbroek

mee en Maarten zelf had een krat van plastic bij. Zo werd tijdens een van de bijeenkomsten de gieter hersteld met vlechtband, wat eigenlijk bestemd is om zittingen mee te maken. Ontwerpers gingen stoelenmatten en de stoelenmatters kropen in de huid van de ontwerpers. Rien zelf ontwierp een stoel uit een plaat OSB-houtvezels samengebracht met webbing en vlocht een oud ijzeren stoelframe in met geschildre wilgentenen. (zie foto's) Kapotte spijkerbroeken kunnen hersteld worden met biezen en er werd een dobbelsteen gemaakt waarmee je niet kunt dobbelen! Kortom een geslaagd experiment waarvan alle objecten 6 weken lang te bezichtigen waren in de centrale inkomsthal van het Open Lucht Museum in Arnhem. Het Ambachtenlab wordt voortgezet met andere ambachten. En het is dus nog niet afgelopen. Op internet is alles te volgen onder de noemer Ambachtenlab. De filmpjes zijn te zien onder Ambachtenlab stoelenmatten.

Rien is te vinden aan de Wernhoutseweg 27 in Zundert--
Telnr. 06-4962 8425.
Rien heeft ook verschillende instructie filmpjes op Youtube staan!

Een archeologische fuik

Corry Hansen

In Enkhuizen werd gebouwd aan de nieuwbouwwijk 'Kadijken'. En daar, tijdens een sleuvenonderzoek in 2006 kwam een grote hoeveelheid sporen uit de Midden en Late Bronstijd naar boven. Een onderzoek in 2007 leverde weer veel bronstijdsporen op.

Pas in 2009 werd opnieuw gegraven naar bewoning in de Bronstijd en tot verrassing van de archeologen werd op één van de laatste dagen van de opgraving onderin een kuil een complete visfuik gevonden. De fuik was 130 cm lang en $\pm$ 40 cm breed. Hij was gemaakt van twijgen die bij elkaar gehouden werden door touw. De staat van de fuik was dermate goed, dat hij in aanmerking kwam om geconserveerd te worden. Dat is in 2010 gebeurd bij "Restaura" in Limburg.

In 2010 plaatste ik een kopie van het persbericht in het vlechtbulletin over een fuik die volgens het krantenbericht

een kilometer buiten de stad Enkhuizen gevonden was. Ik was erg geïnteresseerd omdat we in het Zuiderzeemuseum ook fuiken vlochten en ik wilde hem graag goed bekijken. De archeologe die het persbericht schreef vertelde mij dat de fuik inmiddels in Limburg was voor conservatie. Ik kreeg toestemming om hem te bekijken en foto's ervan te maken en toen wij daarna een ledendag hielden in het IJzertijdorp in Eindhoven, heb ik getracht een kopie ervan te maken.

Later ontving ik een gedetailleerd rapport van de deskundigen over deze fuik. De fuik kwam uit de Midden Bronstijd 1400-1190 v C.

Het feit dat deze fuik van wilgenteen was gevlochten, maakte het gemakkelijker om hem eventueel te kopiëren, in tegenstelling tot wanneer hij van kornoelje was gevlochten. Dit type wordt ook teruggevonden. Alleen bleek bij de bestudering dat er

De fuik zoals hij in de grond is aangetroffen

geen aanhechtingen waren van het fitsen van wilgenteen, zoals we tegenwoordig de fuiken vlechten, maar met een doorgaande fitsing in spiralen van touw, waarschijnlijk van grassen. Alleen kon men niet meer nagaan waar die grassen uit hadden bestaan. Ook was er geen keel aangetroffen in de fuik. Er zijn in de loop der jaren meer fuiken gevonden, sommige met een keel erin en andere zonder.

Toen ik in maart 2017 contact kreeg met een lid van de AWN (Archeologische Werkgroep Nederland), welke bestaat uit deskundige amateurs die helpen bij opgravingen en determinatie van vondsten, hadden we een discussie over de fuik, en de mogelijke interesse in een kopie van het origineel. De fuik zelf ligt inmiddels in "het Huis van Hilde", een nieuw gebouwd complex in Castricum, waar het Provinciaal depot is gehuisvest en veel vondsten permanent staan opgesteld.

Een week later werd ik gebeld, of ik een kopie kon maken van de fuik en eigenlijk zelfs twee stuks. Dat werd een uitdaging. De staken waren geen probleem. Maar een ander verhaal was het vlechtmateriaal. Ik besloot dat een goede vervanging van grassen de bast van de wilgenteen zou kunnen zijn. Goed ineen gedraaid is het sterk en bruikbaar als touw. Tijdens het vlechtfestival in het Zuiderzeemuseum in 2017 werd ook teen geschild en we hadden wat bossen in het water gezet van Nico Burggraaf, zodoende kon ik aardig wat schillen verzamelen en ik begon met het maken van de kelen. Dat is het trechtervormige binnenwerk van de fuik waardoor de vis binnenkomt. De tenen worden dan scherp gesneden aan de buitenkant, zodat de vis (voornamelijk paling) gladjes naar binnen gaat, maar dan

niet gemakkelijk terug kan, omdat hij zijn slijmhuide beschadigd. Het vlechten met bast, is op zich niet lastig maar wel tijdrovend. De bast moet worden gedraaid (getwijnd) op dezelfde wijze als men biezen opdraait voor het stoelenmatten, alleen doe je het met 2 strengen tegelijk want daarna moet er gefitst worden, en dan opnieuw draaien.

Een schatting van het aantal staken waaruit de oude fuik bestond, kon worden gemaakt. Wat zichtbaar was aan de fuik was een platgedrukte helft. Of er naar onderen nog een ronding was, kon niet worden geconstateerd, dus ik ging er van uit dat de fuik werkelijk was platgedrukt.

De fuik is opgebouwd uit 130 staken van 160 tot 180 cm. Er waren tenminste 20 windingen in de vorm van ringen van de voet tot top. De opbouw van de fuik is hetzelfde als een "moderne" fuik. Je begint met een dikke hoepel van teen waar je de staken aan fitst, en om de 8 staken het vlechtwerk fixeert aan de hoepel om die op zijn plaats te houden. Al met al heeft het even geduurd maar

vorig voorjaar , kon ik hem presenteren aan de archeoloog, die de fuik had gevonden, leden van de AWN en andere belangstellenden. Alleen zei ik wel aan het eind van mijn verhaal, dat 2 fuiken maken wel genoeg was. Maar ik kan wel veel bewondering hebben voor het vakmanschap wat men al had in de Midden Bronstijd. Nu meer dan 3.000 geleden!

Mandwerk uit de oudheid

Bij de redactie kwam deze week op Facebook deze foto voorbij van een uitgraving in 2014 in de buurt van Pisa, Italië. Volgens het onderschrift zou deze mand uit de tijd van Augustus zijn.

Augustus was een keizer in de Romeinse tijd en leefde van 63 v. Chr. tot 14 n. Chr. De mand bestaat uit houten spanen omvlochten met rond hout wat misschien wel wilgentenen zijn.

Over de omslag

Redactie

Op de voorzijde staat een mand die nog is gemaakt ten tijde van de tentoonstelling in Noordwolde door Frans Mallants uit Lommel, België. Er stond een mooie foto afgebeeld in het boek *La Vannerie Sauvage* van Bernard Bertrand. Later heeft in het Le

Lien Creatif, septembernummer 2015, een beschrijving gestaan. De mand is opgebouwd met hazelaarschenen. De basis wordt gevormd door een gevorkte tak waarin een hoepel onderin is vastgezet die bovenaan later het hengel vormt. Begonnen wordt er met een godsoog en tijdens het opvlechten worden er steeds de nodige staken toegevoegd. De mand

is opgevlochten, eerst met 1 scheen en daarna met 2 schenen omdat er een even aantal staken is.

Als randafwerking is er bovenaan een

hoepel ingelegd. Op het punt waar de hoepel en het hengel samenkomen zijn ze met een godsoog verbonden. Met wilgenschelen is de hoepel met een mooie slag verbonden met de staken.

Het hengsel is begonnen door 6 wissen in de rand te steken en met een speciale slag om het hengsel vlechten.

De uiteinden vloeien uit in een 3-vlecht die daarna in de mand wordt weggestoken.

Op de achterzijde staat de gevlochten buste van Ton Kooijmans uit Schijndel. Het verhaal daarachter is wel leuk. Ton is altijd een verwoed wilgen-vlechter en stoelenmatter geweest. Sinds kort is hij gepensioneerd en

heeft hij tijd in overvloed. Tijd die hij vult met wat meer met zijn vrouw op stap te gaan en dan kom je nog wel eens wat tegen.

Op een van zijn tripjes heeft hij, op een brocantemarkt, zo'n buste gezien en mee naar huis genomen. Hij dacht, dat ga ik toch ook eens proberen. Dat viel niet mee hoor, alles moest uitgezocht worden, waar te beginnen, de dikte van de pitriet en hoe moeten de mallen worden, blijft de vorm wel goed

Nou, het resultaat hebben we allemaal kunnen zien op de ledendag in Ommeren. Vol trots verteld hij hoe hij op een ingenieuze manier een tafeltje en diverse mallen heeft gemaakt om alles in goede vormen te krijgen. Handenvol werk maar met veel plezier.

Het materiaal waar mee gevlochten wordt is pitriet, ook een heel fijn materiaal om mee te werken. Jammer dat de dag niet lang genoeg was om hem de buste af te zien vlechten. Van de andere kant, er stond al een prachtig afgewerkt exemplaar langs hem.

Beschrijving Buizerd of roofvogelnest. (kom vormig)

Piet Ermens

Maten:

-Bodem doorsnede 60 cm. bovenwijdte 67cm. aan binnenkant. Hoogte zijkant is ongeveer 20 cm.

Materialen:

-Ronde schijf van 67 cm. op een voet van 25 cm hoog als mal.

-10 bodemstekken 63 cm lang en 10 tot 12 millimeter dik.

-30 dunne twijgen van 140cm. lang.

-41 twijgen van 200 cm

-voor staken ongeveer 135 twijgen van 160 cm.

Werkwijze:

-Bodem stekken kruislings op elkaar leggen en even met een draadje vast zetten.

-Drie ronden vlechten en dan de stekken spreiden en verder vlechten tot ongeveer 25 cm.

-Daarna een stek bijsteken en een kim leggen van 2x 3 twijgen en de bodem al mattend verder af vlechten.(flink hol trekken)

-Met een latje of draadje de stekken van uit het midden precies op maat knippen zodat de bodem precies rond wordt.

-De laatste paar ronden kruislings vlechten.

-Nu 41 staken insteken en opzetten en met riem of grote V snaar bij elkaar houden.

-Daarna op twee plekken tegenover elkaar beginnen met kim van drie, met de topjes beginnen.

-Nu eerst de mal er in zetten precies in het midden.

-Daarna 41 twijgen inleggen en met Franse eer opvlechten.

-Daarna weer een kim leggen als onder en de rand maken van achter 2 voor 4.

Vlechtersdagen Openluchtmuseum Eynderhoof,

Nederweert-Eind (L), 20 t/m 22 september 2018

Carla van den Noulant

De vlechtersdagen van dit najaar stonden in het teken van vogelhuisjes vlechten.

Wiel Verstappen zou de cursus verzorgen en er was een grote opkomst van 10 cursisten. Zoals gebruikelijk met deze dagen begonnen we eerst met koffie en bijpraten. Volgens Astrid wachten de vogels echter met smart op hun huisjes, dus we gingen maar snel aan de slag.

Wiel's motto 'Maak wat je ziet' veroorzaakte eerst de nodige scepsis maar bleek achteraf een prima leermoment. En daarbij je eigen aantekeningen zijn meestal beter te begrijpen. Er stond een aanlokkelijk voorbeeld van een vogelhuis klaar in onze werkruimte 'Broabe'. Goed kijken hoe het werkstuk in elkaar steekt, en dan proberen het na te maken. Daarbij hielp Wiel iedereen zó goed dat het uiteindelijk allemaal op z'n pootjes terechtkwam.

Het was gelukkig prachtig weer want de ruimte was binnen iets te klein voor

deze groep. Een aantal van ons zat dan ook lekker buiten.

Een helft van de cursisten begon met het dak en de andere helft met het onderste gedeelte, het huisje met bodem. Tussendoor konden we zo ook bij elkaar even spieken wat we de dag erna moesten maken. In de koffiepauze smikkelden we van de beroemde, overheerlijke appel/pruimentartaart van Astrid en in de middagpauzes soep gemaakt door enkele cursisten.

Bijna iedereen had de 3 dagen hard nodig om het werkstuk af te krijgen. Alleen enkele snelle cursisten maakten de laatste dag nog een libelle of een ornament om bovenop het huisje te zetten met aanwijzingen van Wiel. Uiteindelijk hebben we allemaal een prachtig vogelhuisjes gemaakt: Liz Bogaart, Marian Bax, Elly Kluskens, Marlijn Meys, Carla van den Noulant, Paula Heesen, Astrid Kinébanian, Nelly Hamel en Gerrie Mateussen. Helaas had Jeanne Kreuwels wat minder tijd maar zij zal het dak afmaken op een vlechttag in november.

Hierna nog wat foto's van het verloop van het proces:

-De opzet van het dak

- Het dak is klaar

-De bodem van het huisje

-Het insteken van de poortjes

-De wand van het huis

Vóór het leggen van de rand een kruis insteken om een mezenbol in op te hangen

-Werk omdraaien en staken insteken
om de bodem te verbreden:

-Tot slot een opstaande rand maken

Het bloed kruipt waar het niet gaan kan!

Rien Stuijts

Al een hele lange tijd geleden, misschien al wel 20/25 jaar terug, zag ik op een rommelmarkt een oude en kapot spoormandje liggen. Mijn interesse was gewekt en dus moest ik het hebben. Ik heb ooit eens een poging gewaagd om een dergelijk mandje te maken en daarvan is ook een verslag opgenomen in een editie van Wilg en Mand. Maar het mandje verdween ergens in een kast als sokkenmandje voor mijn vrouw. Tot ik vorig jaar, tijdens de stoelenmattersdag in Nederweert-Eind in contact kwam met een van de vrijwilligers aldaar, die mij een aantal bijzondere manden liet zien in een museumvitrine. Meteen viel mijn oog op, je raad het al, een spoormandje, die de dame in kwestie zelf gemaakt had in Poncin (Frankrijk) bij René Billon .

Een prachtig stukje vakmanschap! Ik heb het adres gevraagd en contact opgenomen met René. Om een lang verhaal kort te maken togen mijn vrouw en ik, met de sleurhut achter de auto eind augustus naar Poncin. Een heuvelachtige streek waar het goed toeven bleek te zijn. Het dal van de rivier de Ain heeft vele mooie dorpjes en is omgeven door wijngaarden en bossen, afgewisseld door weilanden en overal staan notenbomen. Ook heel veel perziken en abrikozen die er heerlijk smaken ! In één van die dorpjes (Pont d 'Ain) hebben we ook nog een bezoek gebracht aan een groothandel in vlechtmaterialen. Daar stond zelfs nog een machine om pitriet op maat te persen! Wel als decoratie en dus niet meer in functie.

de machine om pitriet op maat te persen.

De druiven die er staan zijn (uiteraard) bedoeld om er wijn van te maken maar smaken zo ook wel.

De cursus (le stage) bij René (en zijn vrouw Eveline) mag zeker niet onvermeld blijven) duurt 4 dagen en die heb je ook wel nodig om in een ontspannen en ongedwongen sfeer het “panier rustique” te kunnen maken. Als beginner stelde René mij voor om met een rond/ovaal model te beginnen. Er is ook een variant met een wat rechthoekiger vorm, maar die is wat lastiger om te maken.

Ik was één van de vier cursisten uit verschillende landen. Twee dames uit Frankrijk, een uit België en ik dus uit La Hollande. We begonnen om half negen tot 12. Dan was het feest! Eveline blijkt een fantastische kok te zijn met enkel producten uit eigen tuin. Behalve het vlees dan.

Want ook tussen de middag eten de Fransen warm.

Eindelijk pauze!

En komt er een uitgebreide kaasplank op tafel. De flessen Cerdon en Côte de Rhône ontbreken uiteraard ook niet. Dit alles aangevuld met een aperitiefje en heerlijk toetje en kun je er weer

tegen tot half zes. Het bleek gebruikelijk te zijn dat iedere cursist een deel van het verzorgen van de maaltijd op zich nam en aangezien ik niet echt een chef de cuisine ben mocht ik dit deel gelukkig overslaan en toevertrouwen aan mijn vrouw Corrie die de laatste dag pompoenensoep en koude pasta's had gemaakt, waarvan niet veel overbleef en dus blijkbaar goed in de smaak vielen. Een lange en

intensieve dag met tussendoor koffie, thee of wat fris. Dat vier dagen lang en vertrek je als “transport lourd” richting Zundert.

De taal is wellicht een kleine handicap (althans voor ons), maar met google translate kom je heel ver. Bovendien is de taal van de mandenmakers universeel en door goed te kijken hoe René het een en ander op een rustige manier voor doet, kom je tot een prachtig eindresultaat.

Erg veel moeilijke technieken zitten er niet in of het moeten de gevlochten hengsels, de randen en sierrand zijn. Het is voornamelijk een kwestie van secuur werken, de tijd er voor nemen en de juiste materialen kiezen.

Wellicht voert het hier te ver om een uitgebreide beschrijving van het mandje te maken omdat het ook beschreven staat in de “bijbel”.

Ik heb overigens wel alles genoteerd en erg veel foto's genomen om in een later stadium voor mezelf zonder begeleiding een dergelijk spoormandje te gaan maken. Hiervoor heb je overigens wel een mal nodig. Mocht er iemand interesse hebben in een volledige beschrijving dan hoor ik het wel.

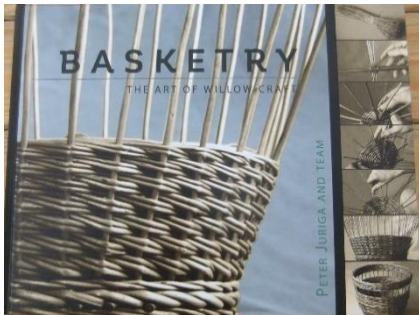

eindresultaat na 4 dagen zwoegen!

BASKETRY, the art of willow craft

Voor me ligt het prachtig vormgegeven nieuwe boek 'Basketry, the art of willow craft', geschreven door Peter Juriga and team.

Wat bovenstaand al doet vermoeden is dat het boek geschreven is in het Engels, maar zeer makkelijk leesbaar. Peter Juriga komt uit Slowakije en ook daar is het (manden) vlechten een vrijwel uitgestorven ambacht laat staan dat je in die regio nog een boekwerk daarover zou kunnen verkopen. Zoals het dan ook gaat: aangestoken door het vlechtvirus en vele manden en jaren verder, heeft hij het besluit genomen om een boek over het vlechten met wilgen te schrijven.

Eigenlijk is de schrijver een autodidact en ondanks het gebrek aan goede leermeesters en documentatie in zijn land, heeft hij het mandenvlechten zich eigen gemaakt. Dat kostte tijd en veel onderzoek. Dit boek van ruim 250 pagina's, is het resultaat van ruim tien jaar achtereenvolgens verzamelen van informatie, het maken van foto's, het vlechten van manden enzovoorts. Het 'team' waar over gesproken wordt zijn een aantal co-auteurs die hun kennis over specifieke wilgen-vlecht-onderwerpen in een aantal hoofdstukken uitdragen.

Het eerste hoofdstuk laat ons zien dat ook Slowakije een rijke vlechttraditie kende. Mooie zwart-wit foto's showen herkenbare vlecht taferelen.

Vervolgens wordt er een korte uitleg gegeven over wilgen, het weken en gereedschappen waarbij opvalt dat er in plaats van een klopijzer een hamer aanbevolen wordt om het vlechtwerk aan te slaan.

In de hoofdstukken die volgen wordt uitgebreid in gegaan op het vlechten van de ronde- en ovale mand. Minimaal via tekst en maximaal via beeld. In het hele boek staan meer dan duizend fotootjes over vlechtdetails en uitleg daarover.

Onvermoeibaar gaat dat verder via de wasmand, de flessemand, manden met deksels, zweepjes, de rechthoekige mand, het broodmandje, eindigend met een paragraaf hoe je manden kunt herstellen: 'how to fix and repair'.

Tot slot wordt er een hoofdstukje 'live basketry' gewijd aan het vlechten in het landschap, het maken van objecten, tunneltjes etc, om te eindigen met een overzicht van professioneel vlechtwerk geïnitieerd door het Center of Folk Art Production, The UL'UV.

Het is moeilijk om de waarde van dit boekwerk te duiden. Voor je het in huis hebt ben je ruim zestig euro kwijt en het besproken vlechtwerk beslaan eigenlijk een beetje de basisvaardigheden van iedere mandenvlechter. Geweldig mooi is wel

het toepassen van fotografie om de vlechttechnieken en vlechtovergangen te duiden. Daardoor gaat het je zeker lukken de mand te vlechten die je voor ogen hebt. En dat was ook juist de bedoeling van de auteur.

Activiteitenkalender 2019

-10 maart	NK Maasheggen vlechten, Oeffelt, www.maasheggen.nl
-13 april	Jaarvergadering, Batenburg
-30 mei – 2 juni	Markt en workshops, Bouxurulles, Vogezen, Frankrijk www.saulaboux.fr .
-10-11 augustus	Fête de Vannerie, Vallabregues, Frankrijk
-17-18 augustus	Pilefestival, Sønder Hygum, Rødding, Denemarken
? september**	Vlechtfestival
-8-9 september	Sagra delle Erbe Palustri, Biezenfestival, Villanova di Bagnacavallo, Italië, www.erbepalustri.it
-14-15 september	Korbmarkt, Lichtenfels, Duitsland, www.korbmarkt.de
-28-29 september	Ambacht in Beeld Amsterdam www.ambachtinbeeldfestival.nl
-28-29 september	Saul en vie, Montquitin, België, www.saulenvie.be Markt is op 30 september van 10-18 uur.
-5-6 oktober	Fira dell cistell, Vlechtersmarkt, Salt, Gerona, Spanje

Weet je zelf evenementen in binnen- of buitenland stuur de gegevens dan door aan mieke@wilgennest.nl

**Niet zeker van datum voor dit jaar en geen volledige info beschikbaar op moment van drukken.

Cursusleiders

Opgeven nieuwe cursusleiders: mieke@wilgennest.nl of tel: 06-21828312

Verdere gegevens over cursussen en workshops opvragen bij de cursusleiders zelf.

Piet Antonis, Bergeijk	06-22308588	
Jeanny Bouwen, Geel (Be)	+32-(0)14-220946	www.deratelaar.be
Johnny Ceyskens, Lummen (Be)	+32 (0)495-873003	www.wilgen.be
Jac de Cock, Stevensbeek	0485-382570	jac_de_cock@hotmail.com
Hennie van Emaus, Harderwijk	0341-420541	hennievaneumus@solcon.nl
Harry Enzerink, Zutphen 	----	h.enzerink@hotmail.com
Rob van Hernen, Hattem 	06-30201117	rhernen1960@kpnmail.nl
Ton Kooijmans, Schijndel	073-5476496	tonkooijmans@gmail.com
Lucienne Kramer, Enkhuizen	0228-318622	hansenluciennekramer@ziggo.nl
Mieke Langenhuizen, Veldhoven	06-21828312	www.wilgennest.nl
Peter Lavrijssen, Reusel	0497-643712	peterlavrijssen@hetnet.nl
Gerda Legrand, Kluisbergen (Be)	+32 (0)472-364763	www.vlechtatelier.be
Lieve Lieckens, Keerbergen (Be)	+32 (0)486-455507	www.mandenvlechten.be
Barbara Mahler, Dwingeloo	06- 16650989	www.detakkenvrouw.nl
Frans Mallants, Lommel (Be)	+32(0)11-541944	www.mandemakerij-de-kempen.be
Ingrid Reinhoud, Maastricht <u>Stro</u>	06-506 13000	www.ingrids-handen.nl
Hendrik Ruitenbeek, Herveld Zuid	06-36449925	hendrik.ruitenbeek@tele2.nl
José Schilder en Jan de Vos, Zuidscherner	072-5038123	www.mandenmakerij.nl
Simone Simons, Chelva (Valencia) Spanje <u>Espartogras</u>	+34 962100959	www.trendza-bags.com
Piet-Hein Spieringhs, Driebergen-Rijsenburg	0343-756348	www.vlechterij.nl
Truus Stol, Ingen	0344-602856	fruithofje@xs4all.nl
Rien Stuijts, Zundert 	06-49628425	www.destoelenmatter.nl
Rob Triest, Schokland <u>stro</u> 	06-20383448	irtriest@hotmail.com
Anja van de Veer, Dalen Mudz Vlechtwerk	06-1045 1371	www.mudz.nl
Ineke Visser, Ammerstol	0182-352913	www.wilgenteenvlechten.nl
Henk Ziel, Raalte	06-22563020	henkziel100@gmail.com
Museum Eynderhoof, Nederweert-Eind	06-16779805	a.kinebanian@kpnmail.nl
Nat.Vlechtmuseum, Noordwolde	0561-431885	www.noordwoldevlechtdorp.nl

www.vlechters.nl

Gevlochten Buste, Ton Kooijmans